

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**FONAMENTS TEÒRICS DE
L'EDUCACIÓ PER A LA SALUT**

Coordinació: SELVA PAREJA, LAIA

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	FONAMENTS TEÒRICS DE L'EDUCACIÓ PER A LA SALUT			
Codi	14059			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Educació per a la Salut	1	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	8			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	4		4
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	SELVA PAREJA, LAIA			
Departament/s	INFERMERIA I FISIOTERÀPIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Presencials (els percentatges associats a cadascuna de les activitats estan calculats sobre un 100 %): - Lliçons magistrals 25 %. - Proposta, exposició i debat de casos concrets pels alumnes 25 %. - Sessions periòdiques de recolzament, assessorament i seguiment per la cohesió del programa com per la seva elaboració i presentació 25 %. - Seminaris 25 %. Treball autònom (els percentatges associats a cadascuna de les activitats estan calculats sobre un 100 %): - Lectures 20 %. - Projecte treball de màster 45 %. - Estudi i resolució de casos i problemes 35 %.			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català – Castellà – Anglès.			
Distribució de crèdits	Aquesta assignatura pertany al Mòdul I: Bàsics. L'assignatura consta de 8 ECTS i correspon al primer semestre. Al llarg del curs es duran a terme activitats presencials 40 % i no presencials 60 %.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ARTIGUES BARBERA, EVA MARIA	eva.artigues@udl.cat	,5	
CAMPOY GUERRERO, CARMEN SOLEDAD	carne.campoy@udl.cat	,7	
GOMEZ SANTOS, SANTIAGO FELIPE	santiagofelipe.gomez@udl.cat	3	
MERCADER GARCIA, CLARA	clara.mercader@udl.cat	1,5	
SALINAS ROCA, MARIA BLANCA	blanca.salinasroca@udl.cat	,5	
SELVA PAREJA, LAIA	laia.selva@udl.cat	1,3	
TEJERO VIDAL, LORENA LOURDES	lorena.tejero@udl.cat	,5	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Analitzar, reflexionar i aprofundir en cadascun dels conceptes teòrics relacionats amb l'Educació per a la Salut (EpS).
- Integrar i sistematitzar els conceptes bàsics de l'EpS.
- Proporcionar una visió global i integradora de l'EpS.
- Conèixer les teories i models per conceptualitzar els processos d'intervenció d'EpS.
- Analitzar el caràcter multidisciplinari de l'EpS.

Competències

Competència generals:

- CG1. Coneixement dels fonaments científics, teòrics i metodològics de l'EpS.

Competències específiques:

- CE1. Integrar coneixements i avenços de l'EpS en la seva actuació professional amb actitud reflexiva i

crítica.

- CE2. Seleccionar i utilitzar teories i models per conceptualitzar els processos d'intervenció en EpS.

Competència transversal:

- CT5. Aplicar la perspectiva de gènere en el coneixement existent sobre els processos de salut-malaltia-mortalitat.

Resultats d'aprenentatge:

- Identifica els biaixos de gènere en el coneixement existent sobre els processos salut-malaltia-mortalitat.
- Coneix els conceptes de gènere relacionats amb les ciències de la salut, identificant la importància per a la salut de la identitat, els rols i les creences socioculturals de gènere en dones i homes.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Mòdul 1: Fonaments científics de l'Educació per a la Salut

- **Tema 1: Conceptualització de l'Educació per a la Salut**
  - Anàlisi reflexiu de les definicions d'educació, salut i Educació per a la Salut.
  - Paradigmes en Educació per a la Salut.
  - La persona professional de l'Educació per a la Salut i el seu enfocament multidisciplinari.
  - Les 8 etapes pel disseny d'un programa d'Educació per a la Salut.
- **Tema 2: La tecnologia com eina clau en els programes d'Educació per a la Salut**
  - Aproximació del model tecnològic català dins del SISCAT. Ús de la plataforma d'Infermeria Virtual com exemple de projecte tecnològic en l'àmbit de l'Educació per a la Salut.
  - Exposicions sobre elements tecnològics que actualment s'utilitzen en la nostra societat i que tenen un alt potencial com eina d'Educació per a la Salut.
- **Tema 3: Consideracions i estructura dels programes d'Educació per a la Salut**
  - Determinants de la salut.
  - Tipus de prevenció de problemes de la salut.
  - Identificació dels models d'Educació per a la Salut utilitzats en estudis de recerca.
  - Les 8 etapes pel disseny d'un programa d'Educació per a la Salut.
- **Tema 4: Anàlisi de la realitat i mètode científic**
  - Dades rellevants per realitzar un diagnòstic de salut.
  - Fonts d'informació: forma directa, indirecta i tècniques de consens.
  - Recollida de la informació: medis i fonts (primàries o secundàries).

Mòdul 2: Models i paradigmes en Educació per a la Salut

- **Tema 1: Models psicosocials**
  - Models psicosocials en Educació per a la Salut: claus pel diagnòstic de necessitats, planificació, implementació i avaluació.
  - Implementació de programes en Educació per a la Salut.

Mòdul 3: Salut Pública

- **Tema 1: Programes d'Educació per a la Salut: una eina clau en Salut Pública**
  - Eixos de la Salut Pública. La promoció de la salut, la prevenció i la Nutrició i la Salut Pública.
  - Programes i accions en Salut Pública: ASPCAT i d'altres.
  - Indicadors per a l'avaluació de l'eficàcia de les intervencions preventives en Salut Pública: programa d'educació nutricional.

Mòdul 4: Enfocament multidisciplinari

- **Tema 1: Abordatge antropològic i sexològic de l'Educació per a la Salut**
  - Què diu l'antropologia mèdica respecte a l'Educació per a la Salut.
  - Educació sexual des de l'epistemologia sexològica.
- **Tema 2: Psicologia i pedagogia**

- Tema 3: Història, sociologia, economia i ètica
- Tema 4: Ciències de la salut (Infermeria, Medicina, Epidemiologia, Salut Pública)

Mòdul 5: Perspectiva de gènere

- Tema 1: Perspectiva de gènere en salut
  - Conceptes clau: sexe/gènere, androcentrisme, patriarcat, misoginia, socialització de rols i estereotips de gènere, *gender blindness*, currículum ocult, entre d'altres.
  - Biaixos de gènere en salut.
  - Repercussió dels biaixos de gènere en la salut de les dones i homes.
- Tema 2: Perspectiva de gènere i interseccional en salut
  - Què és i què implica la inclusió de la perspectiva de gènere en l'àmbit de la salut.
  - Què és i què implica la inclusió de la perspectiva interseccional en l'àmbit de la salut.
  - Exemples d'investigacions des de la perspectiva de gènere i interseccional.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consta de 8 crèdits ECTS:

	Activitats de treball presencial	Hores destinades a la activitat formativa	Percentatge de presencialitat	Percentatge de presencialitat (calculats sobre el 100 %)
1	Lliçons magistrals	20 h	10 %	25 %
2	Proposta, exposició i debat de casos concrets pels alumnes	20 h	10 %	25 %
3	Sessions periòdiques de recolzament, assessorament i seguiment per la cohesió del programa com per la seva elaboració i presentació	20 h	10 %	25 %
4	Seminaris	20 h	10 %	25 %
		80 h	40 %	100 %

	Treball autònom	Hores destinades	Percentatge	Percentatge (calculats sobre el 100 %)
1	Lectures	24 h	12 %	20 %
2	Projecte treball de màster	54 h	27 %	45 %
3	Estudi i resolució de casos i problemes	42 h	21 %	35 %
		120 h	60 %	100 %

Pla de desenvolupament de l'assignatura

El desenvolupament de l'assignatura està disponible a l'espai del Campus Virtual d'aquesta, on s'especifica de manera detallada, l'organització dels eixos metodològics, la descripció dels tallers (responsable, objectius i contingut), el cronograma i les activitats avaluatives (incloses les dates de

lliurament).

Les sessions presencials es desenvoluparan en la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia al Campus de Lleida. Si es canvia d'ubicació, de manera puntual, es notificarà amb anterioritat a l'alumnat.

Les sessions poden ser enregistrades, per aquest motiu la Universitat de Lleida (UdL) informa que, amb finalitats docents, registrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la UdL (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).

Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent. L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats.

Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescrivin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).

La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament previstos en la Llei. Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <mailto:dpd@udl.cat>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Sistema d'avaluació

En referència a l'entrega de les activitats, aquestes s'hauran de penjar a l'apartat Activitats del Campus Virtual abans de la data fixada pel/per la docent. En aquells casos on l'alumne/a no entregui l'activitat contarà com a activitat no realitzada de forma injustificada i, per tant, obtindrà un 0 sobre 10 en la qualificació. En cas que l'activitat integri o estigui basada en el treball realitzat a la sessió presencial, i l'alumne/a hagués justificat la seva absència hi haurà d'entregar una altra activitat compensatòria dels continguts treballats a aquesta.

Eixos d'avaluació:

Sistemes d'avaluació	Ponderació
Assistència i participació activa als seminaris, tallers i classes presencials	50 %
Elaboració de treballs i activitats grupals	20 %
Resolució de casos	20 %
Anàlisi, recensió i presentació de documentació científica	10 %

Activitats avaluatives:

- Assistència i participació activa als seminaris, tallers i classes presencials 50 %:
  - Assistència i participació activa 30 %.
  - Disseny i presentació del programa d'Educació per a la Salut dissenyat 20 %:
    - Presentació del treball 10 %.
    - Co i autoavaluació del treball en grup 10 %.
- Elaboració de treballs i activitats grupals 20 %:
  - Disseny i presentació del programa d'Educació per a la Salut dissenyat 10 %.
  - Anàlisi crítica del programa d'Educació per a la Salut dissenyat 10 %.
- Resolució de casos 20 %:
  - Anàlisi i aplicació de les TIC en activitats integrades en un programa d'Educació per a la Salut.

- Anàlisi, recensió i presentació de documentació científica 10 %:
  - Identificació i anàlisi d'articles en els que s'utilitzi, en cadascun d'ells, un instrument metodològic pel disseny i implementació d'un programa d'Educació per a la Salut. Avaluació entre iguals (intragrup/entre grups).

Altres consideracions:

- L'assistència és **obligatòria**, només es permetrà l'absència al 20 % de les classes sempre que aquesta estigui justificada.
  - En relació a la justificació de les absències, els motius pels quals es considera que la falta és justificada, seran els mateixos que els enunciats a la Normativa de l'Avaluació i la qualificació de la docència als graus i màsters a la UdL per no assistir a les proves d'avaluació programades a la guia docent o a la web de la titulació.
  - Les sol·licituds de justificació d'absències que comportin la incompareixença a un taller hauran de ser presentades com a molt tard en els 7 dies següents.
  - De forma general a l'estudiant únicament se li justificarà l'absència, però no la manca de compliment dels seus compromisos acadèmics.
- Per les característiques de l'assignatura, no es contempla la possibilitat d'avaluació única.
- Té dret a recuperar qualsevol activitat d'avaluació igual o superior al 30 % de la nota final en una assignatura o matèria. Però, pel que fa a l'assistència i participació, no es tindrà dret a recuperar-la en cas de que estigui suspesa, ja que l'assistència de cada taller individual no tindrà una ponderació major del 30 % en la nota final.
- Es qualificarà a l'alumnat com a **no presentat** sempre que les activitats avaluatives entregades no superin el 30 % del valor de la nota total de l'assignatura.
- S'avaluaran exclusivament les activitats entregades dins del termini previst. Si es supera aquest termini màxim d'entrega, les activitats s'avaluaran i es proporcionarà *feedback* a l'alumnat, essent la seva puntuació de 0 sobre 10.
- Cal superar cadascun dels eixos (amb una **nota mínima de 5** sobre 10) per poder realitzar la mitjana. En el cas de què no es superi alguna de les parts, l'assignatura quedarà suspesa.
- S'ofereix l'oportunitat de presentar una activitat voluntària i opcional (**contracte pedagògic**) que s'avaluarà i podrà pujar la nota final de l'assignatura fins un màxim de 0,5 dècimes tenint en compte els objectius d'aprenentatge vinculats.
- El professorat es reserva el dret a sol·licitar a l'alumnat l'elaboració de qualsevol activitat complementària atenant a qüestions ètiques de qualitat acadèmica.
- Pel que fa a la política de **plagi**: assignar l'autoria d'un treball que no és pròpia implica un suspens d'aquella activitat avaluativa.
- En quant al respecte pel **medi ambient**: només s'acceptaran treballs lliurats per via electrònica. No cal lliurar-los en paper ni enquadrar.
- Aquells/es alumnes que obtinguin una nota final de l'assignatura igual o superior a 9,0 punts seran candidats/es a optar a la qualificació de **Matrícula d'Honor**. El nombre de Matrícules d'Honor atorgades anirà en relació al que es detalla a la Normativa de l'Avaluació i de la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL.

Bibliografia i recursos d'informació

Gómez SF, Selva L, Martínez M, Sáez S. Educación para la Salud. Elabora un programa en 8 etapas. Lleida: Culbuks; 2016.

Eldredge LKB, Markham CM, Ruitter RAC, Fernández ME, Kok G, Parcel GS. Planning Health promotion Programs: An Intervention Mapping approach. 4th edition. San Francisco: Jossey-Bass; 2016.

Sáez S, Martínez M, Torres C. Educación para la salud. Aportaciones multidisciplinares a la formación e investigación. Lleida: Milenio; 2015.

Mckenzie JF, Neiger BL, Thackeray R. Planificació, implementació i avaluació del programes de promoció de la salut. Girona: Documenta Universitaria; 2012.

Gottlieb NH, Kok G, Parcel GS, Bartholomew LK, Fernández ME. Planificació de programes de promoció de la

salut. Girona: Documenta Universitaria; 2011.

García, Martínez A (coord). Claves de educación para la salud. Murcia: DM; 2008.

Sáez S, Font P, Pérez R, Marqués F. Promoción y educación para la salud: conceptos, metodología, programas. Lleida: Milenio; 2008.

Pérez Calvo R, Sáez Cárdenas S. El grupo en la promoción y educación para la salud. Lleida: Milenio; 2005.

Perea Quesada R. Educación para la salud: Reto de nuestro tiempo. Madrid: Díaz de Santos; 2004.

Marqués Molias F, Sáez Cárdenas S, Guayta R. Métodos y medios en promoción y educación para la salud. Barcelona: UOC; 2004.

Molina MC, Fortuna M. Experiencias educativas para la promoción de la salud y la prevención. Barcelona: Laertes; 2003.

Fernández Ballesteros R. Evaluación de programas: Una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud. 2ª reimpresión. Madrid: Síntesis; 2001.

Flores Biernet MD. Educación para la salud y la enfermería. Murcia: Diego Marín; 2001.

García Martínez A, Sáez Carreras J, Escarbajal de Haro A. Educación para la salud: la apuesta por la calidad de vida. Madrid: Arán; 2000.

Pérez-Llantada Auría C, López de LLave A. Evaluación de programas de salud y servicios sociales: metodología y ejemplos. Madrid: Dykinson; 1999.

Greene WH, Simons-Morton BG. Educación para la salud. México: Interamericana; 1998.

Serrano González MI. La educación para la salud del siglo XXI: comunicación y salud. Madrid: Díaz de Santos; 1998.

Costa M, López E. Educación para la salud. Una estrategia para cambiar los estilos de vida. Madrid: Pirámide; 1996.

Evans RG, Barer ML, Marmor TR. ¿Por qué alguna gente está sana y otra no?: los determinantes de la salud de las poblaciones. Madrid: Díaz de Santos; 1996.

Rochón A. Educación para la salud. Guía práctica para realizar un proyecto . Barcelona: Masson; 1996.

Rodríguez Marín J. Psicología social de la salud. Madrid: Síntesis; 1995.

Hawe P, Degeling D, Hall J. Evaluación en promoción de la salud. Guía para trabajadores de la salud. Barcelona: Masson; 1993

Fernández Sierra J, Santos Guerra MA. Evaluación cualitativa de programas de educación para la salud: Una experiencia hospitalaria. Málaga: Aljibe; 1992.

Salleras Sanmartí L. Educación Sanitaria: principios, métodos y aplicaciones. 2ª reimpresión. Madrid: Díaz de Santos; 1990.

Organización Mundial de la Salud. Educación para la salud. Manual sobre educación sanitaria en atención primaria de salud. Ginebra: OMS; 1989.

Pineault R, Daveluy C. La planificación sanitaria: conceptos, métodos y estrategias. 2ª edición. Barcelona: Masson; 1989.

Hanak M. Educación sanitaria del paciente y su familia. Barcelona: Doyma; 1988.

Seppilli A, Modolo MA. Educazione Sanitaria. Il Pensiero Científico. Roma: IlIane; 1981.